

14 de juliol de 2014

# **Pla integral d'atenció a les persones amb trastorn mental i addiccions**

**Priorització d'actuacions**

**2014-2016**



**Generalitat de Catalunya**

## **Presentació**

El present document recull la prioritització d'actuacions a desenvolupar per part del Govern de la Generalitat en el marc del Pla integral d'atenció a les persones amb trastorn mental i addiccions elaborat el novembre de 2010, el qual determina el model català en l'àmbit de la salut mental i les addiccions.

És fruit del treball conjunt realitzat entre l'Administració de la Generalitat de Catalunya, en concret pels departaments implicats en les polítiques públiques de salut, d'ensenyament, de serveis socials, de justícia i d'ocupació, i les entitats socials del sector de la salut mental amb l'objectiu de marcar les actuacions prioritàries a impulsar en els propers anys en l'àmbit de la salut mental.

Les actuacions recollides en aquest document tenen un caràcter transversal, de col·laboració i coordinació entre els diversos agents responsables de les polítiques, amb el lideratge del Departament de la Presidència que expressa la voluntat del Govern de donar visibilitat a una política de país que ha de permetre avançar cap a una societat més desenvolupada, més inclusiva i que garanteix els drets de totes les persones. Parteix del convenciment que millorar les condicions de vida de les persones amb trastorn mental i les seves famílies, beneficia també el conjunt de la societat, de la qual tots formem part.

La prioritització d'actuacions realitzada conjuntament entre els departaments de la Generalitat i les entitats de l'àmbit de la salut mental respon a la voluntat del Govern de fer política des de la complicitat entre l'Administració i la societat civil. El Govern vol fer explícit el reconeixement del compromís que tenen les entitats sanitàries i socials en l'atenció i el servei a les persones. Aquestes entitats (proveïdores de serveis, de professionals, i de representació de les famílies i les persones afectades) han estat el motor i l'impuls d'aquest Pla.

El treball conjunt permet afrontar reptes en situacions complexes com l'actual, marcada per la difícil conjuntura econòmica i social i la consegüent limitació de recursos per part de l'Administració. En aquest context, és imprescindible prioritzar l'enfocament i centrar els esforços en les actuacions adreçades als col·lectius més vulnerables. Cal optimitzar els recursos existents, garantir l'eficàcia de les actuacions i coordinar les polítiques.

El present document recull les actuacions en l'àmbit de la salut mental que el Govern es compromet a impulsar els propers anys i que han de permetre el desenvolupament del model de salut mental propi de Catalunya, amb l'objectiu final d'avançar en la millor qualitat de vida de les persones amb trastorn mental i les seves famílies.

## Introducció

Els trastorns mentals són malalties d'elevada prevalença. La magnitud i l'impacte d'aquests trastorns en termes de dependència i discapacitat i de costos econòmics, sanitaris i socials són molt elevats. Segons l'Organització Mundial de la Salut (OMS), la càrrega social associada esdevé actualment la segona causa dels anys de vida viscuts amb discapacitat per invalidesa i es preveu que l'any 2030 serà la primera. D'altra banda, els trastorns mentals comporten a Europa uns costos estimats entorn del 3-4% del PIB, imputats majoritàriament a la discapacitat associada, a la pèrdua de productivitat i a costos judicials. Per aquest motiu la Unió Europea ha declarat la salut mental com una prioritat i assenyalava que cal enfocar els greus problemes de salut mental des de les polítiques públiques, promovent un plantejament que s'amplia al conjunt de la població per tal de prevenir aquestes malalties i afrontar els problemes relacionats amb la discapacitat, com l'estigma i l'exclusió social.

L'Enquesta de Salut de Catalunya (ESCA) descriu molt detalladament l'estat de salut percebuda de la població catalana. L'any 2013 la probabilitat de patir un trastorn mental va ser del 12,4% en la població de 15 anys i més.

La depressió és el diagnòstic més prevalent. L'any 2006 els costos d'aquesta malaltia a la societat catalana van estar al voltant del 0,4% del PIB, majoritàriament causats per la pèrdua de productivitat.

És per tot l'esmentat que el Govern de la Generalitat, en la línia de la Unió Europea, ha prioritzat entre les polítiques públiques l'atenció a les persones amb problemes de salut mental i a les seves famílies. Aquesta priorització s'ha fet palesa en diferents plans aprovats pel Govern de la Generalitat, com el Pla de Salut de Catalunya 2011-2015, el Pla integral d'atenció a les persones amb trastorns mentals i addiccions, el Programa de prevenció i atenció a la cronicitat, el Pacte per a la Infància a Catalunya, el Pla integral de suport a la família 2012-2016, el Pla Nacional de Joventut de Catalunya (PNJCat 2020), el Pla Interdepartamental d'Atenció Social i Sanitària (PIASS), el Pla interdepartamental de salut pública (PINSAP) i el Pla d'acció per a la lluita contra la pobresa i per a la inclusió social 2014-2016, que s'està elaborant.

## **Línies estratègiques del Pla**

El Pla integral d'atenció a les persones amb trastorns mentals i addiccions és la concreció d'una estratègia política que entén la salut mental com un repte transversal, que pretén donar resposta als objectius següents:

- **Contribuir a la millora de la salut mental i la disminució de les desigualtats socials d'aquest col·lectiu**, identificant les seves necessitats de manera integral, millorant la seva atenció i incrementant la seva possibilitat d'integració.
- **Incorporar estratègies transversals** de promoció de la salut, prevenció de la malaltia, atenció i reinserció social i laboral, **possibilitant l'acció integrada i complementària** dels serveis de salut, social, educació, laboral i de la justícia.
- **Aconseguir un progrés significatiu en la participació dels afectats en primera persona i una opció d'equitat i reequilibri a favor de la població més vulnerable.**
- **Disposar d'un instrument de planificació de les polítiques i accions públiques** que doni coherència a les accions que s'estan desenvolupant des dels diferents departaments de la Generalitat per a l'atenció aquestes persones, amb criteris d'eficiència dels serveis públics.

El Pla s'estructura en les línies estratègiques següents:

### **LE 1. Promoció de la salut mental i impuls de les accions necessàries per al desplegament del programa de lluita contra l'estigma**

Existeix una elevada discriminació associada als problemes de salut mental que condicionen la qualitat de vida de les persones afectades i les seves famílies, limiten el seu accés a oportunitats en l'entorn social i laboral i dificulten el procés de recuperació personal.

### **LE 2. Promoció de la integració de les intervencions dels serveis de salut, socials i educatius de la petita infància, de la població en edat escolar i de l'adolescència amb especial risc o vulnerabilitat**

L'etapa infantil i l'adolescència són unes franges d'alt risc per al desenvolupament de trastorns de salut mental i en què és molt important garantir la prevenció d'aquests trastorns, la detecció precoç i l'atenció especialitzada des d'una visió integral de l'àmbit sanitari, social i educatiu.

### **LE 3. Promoció de la participació ciutadana i social de les persones amb problemes de salut mental i promoció dels seus drets en els entorns assistencials**

És important afavorir la participació activa dels afectats en tant que ciutadans. Cal generar condicions que millorin l'apoderament i les competències dels afectats, així com les facilitats dels serveis per fer-ho possible.

En aquest document, aquesta línia estratègica s'ha desdoblada en les dues següents:

- LE 3. Promoció dels drets i millora de l'atenció en els entorns assistencials.
- LE 11. Promoció de l'associacionisme i de la participació ciutadana i social de les persones amb problemes de salut mental i les seves famílies.

#### **LE 4. Promoció i millora dels programes de suport a les famílies curadores de les persones amb trastorn mental (TM)**

L'accés a la informació i al coneixement de les famílies de persones amb problemes de salut mental contribueix de forma molt positiva a una gestió més eficient del procés de cura i rehabilitació, a un major benestar i a una participació compartida en la presa de decisions.

#### **LE 5. Promoció de les accions necessàries per a la consecució activa de la inclusió comunitària de les persones adultes amb TM greu i addiccions**

Les persones afectades per un trastorn mental han de poder viure i desenvolupar-se en entorns normalitzats. L'habitatge és un dels recursos que més pot garantir la seva inserció en el teixit comunitari, tot assegurant una resposta integrada tant sanitària com social.

#### **LE 6. Promoció de les accions necessàries per a la inserció laboral de les persones adultes amb TM greu**

La integració laboral esdevé un element molt important en l'abordatge de la salut mental, amb un enfocament més normalitzador, que ofereix apoderament a les persones i retorna el protagonisme a les seves vides.

#### **LE 7. Millora de l'atenció psiquiàtrica i de salut mental en l'àmbit judicial, per a les persones en situació de privació penal de llibertat i mesures de seguretat**

Les persones a les quals s'aplica una mesura penal presenten més problemes de salut mental que la població general. Per aquest motiu és necessari millorar l'atenció psiquiàtrica i de salut mental en aquest col·lectiu.

#### **LE 8. Millora i promoció de l'atenció integral de les persones grans en el seu entorn habitual i residencial substitutori de l'habitatge**

És necessari tenir una especial cura de les persones grans amb problemes de salut mental i desenvolupar plans de promoció de la salut mental, prevenció dels trastorns mentals i promoure una atenció integrada dels serveis sanitaris i socials.

**LE 9. Lideratge i gestió del canvi. Planificació i organització del Pla integral. Pla de qualitat i millora contínua, necessitats formatives, foment de la recerca i pla de comunicació**

El Pla integral ha de ser un instrument de lideratge que impulsi les accions necessàries per dur a terme un canvi conceptual entre tots els agents que hi intervenen.

**LE 10. Planificació operativa i impuls de les accions necessàries per a la consecució de la integració en la gestió territorial dels recursos socials, sanitaris i educatius. Elaboració d'un mapa únic i establiment de l'accés integrat i territorialitzat**

El Pla s'ha de dotar d'elements organitzatius bàsics que permetin consensuar un model d'accés i de gestió territorial integrada.

**LE 11. Promoció de l'associacionisme i de la participació ciutadana i social de les persones amb problemes de salut mental i les seves famílies**

### **Priorització d'actuacions**

Com a resultat del treball conjunt realitzat entre els departaments implicats en les polítiques públiques de salut, d'ensenyament, de serveis socials, de justícia i d'ocupació, i les entitats socials del sector de la salut mental s'han definit i prioritzat els objectius i les actuacions que es presenten a continuació, en el marc de les línies estratègiques 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 i 11.

## Compromís d'actuacions a realitzar en el període 2014-2016

**LE 1. Promoció de la salut mental i impuls de les accions necessàries per al desplegament del programa de lluita contra l'estigma.**

**Objectiu 1.1: Aconseguir una major implicació i compromís per part de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals (CCMA) en la difusió del Programa Obertament, de lluita contra l'estigma.**

2013	[1.1.1] Des de la Generalitat s'ha facilitat el contacte entre l'entitat del Programa Obertament, de lluita contra l'estigma, i la CCMA per tal de facilitar l'encaix i la difusió de la campanya tant a la televisió com a les ràdios públiques catalanes i per promoure espais de debat i incorporar personatges amb problemes de salut mental en les sèries de producció pròpia.
2013	[1.1.2] S'ha posat a disposició del projecte una difusió per a les campanyes de conscienciació a través de Canal Salut.
2T 2014	[1.1.3] S'ha signat un conveni de col·laboració entre el Departament de Salut (SLT) i el Consell de l'Audiovisual de Catalunya (CAC) que incorpora el desenvolupament d'accions relacionades amb la lluita contra l'estigma de les malalties mentals amb la col·laboració de l'Associació Obertament.
2014	[1.1.4] El Departament de la Presidència farà d'intermediari i facilitarà el contacte amb la Direcció General de Difusió i Atenció Ciutadana per articular campanyes d'informació i sensibilització.

**Objectiu 1.2: Donar continuïtat al Programa Obertament, de lluita contra l'estigma, i suport financer a través del Conveni de Caixes.**

2013	[1.2.1] S'ha donat suport econòmic al Programa mitjançant la continuïtat de la inclusió en el Conveni de Caixes (250.000 euros el 2013) i una subvenció per part del Departament de Salut de 50.000 euros.
2013	[1.2.2] Signatura d'un conveni de col·laboració entre l'ICASS, IVÀLUA i l'Associació catalana de lluita contra l'estigma en salut mental per a l'avaluació del Programa.
2014	[1.2.3] Es faran reunions del grup de seguiment tècnic del procés d'avaluació del Programa.
2014	[1.2.4] Es donarà suport al finançament del Programa a través del Conveni de Caixes. La quantitat per a enguany es fixarà un cop es coneguin les xifres globals. El Govern es compromet a mantenir el mateix percentatge de finançament respecte de l'import global del Conveni de Caixes.

**Objectiu 1.3: Lluita contra l'estigma en els adolescents.**

4T 2014 [1.3.1] S'incorporarà el Departament d'Ensenyament (ENS) a la Comissió de Seguiment del Projecte Obertament per treballar en un projecte integral sobre salut mental i estigma adreçat a la població adolescent: Projecte jove. En aquest projecte també és previst que hi participi Barcelona Mobile World Capital. Es preveu que el projecte pugui incloure, si és el cas, el desenvolupament d'una app de sensibilització dels adolescents envers malalties mentals. (Pla de mobilitat eHealth).

**Objectiu 1.4: Donar continuïtat a l'acord amb l'Enquesta de Salut de Catalunya per incloure la percepció de la malaltia.**

2013 [1.4.1] S'ha incorporat a l'Enquesta de Salut de Catalunya un qüestionari específic sobre actituds i comportaments de la població respecte a les persones amb problemes de salut mental.

2014-2016 [1.4.2] Es donarà continuïtat a l'acord amb l'Enquesta de Salut de Catalunya.



**LE 2. Promoció de la integració de les intervencions dels serveis de salut, socials i educatius de la petita infància, de la població en edat escolar i de l'adolescència amb especial risc o vulnerabilitat.**

**Objectiu 2.1: Abordatge integral de la primera infància i l'etapa escolar amb integració funcional dels centres de desenvolupament infantil i atenció precoç (CDIAP), els centres de salut mental infantil i juvenil (CSMIJ) i els equips d'assessorament i orientació psicopedagògica (EAP).**

2013	[2.1.1] S'ha aprovat per Acord de Govern de 16 de juliol de 2013 el Pla d'Atenció Integral a les Persones amb Trastorns de l'Espectre Autista (TEA). Aquest Pla implementa models de funcionament que, un cop avaluats, s'han de fer extensius per a l'abordatge integral de la primera infància i l'etapa escolar.
2013	[2.1.2] S'han posat en marxa 7 experiències pilot del Pla d'Atenció Integral a les Persones amb TEA amb unitats funcionals integrades per professionals dels serveis sanitaris, socials i educatius: Gironès, Tarragonès, l'Hospitalet de Llobregat, Sabadell, Cerdanyola, Terrassa i districte de Sarrià - Sant Gervasi.
2013	[2.1.3] S'ha signat un conveni amb l'associació APRENEM per a la inclusió d'alumnat amb Trastorn de l'Espectre Autista a l'escola ordinària.
4T 2014 / 1T 2015	[2.1.4] S'avaluaran les experiències pilot del Pla d'Atenció Integral a les Persones amb TEA i es planificarà la implantació a la resta de Catalunya en el període 2015-2016.
4T 2014	[2.1.5] Es desenvoluparà un registre únic de casos atesos (TEA).
2015-2016	[2.1.6] A partir de l'avaluació del Pla d'Atenció Integral a les Persones amb TEA, es planificarà el desenvolupament de l'abordatge integral de la primera infància i l'etapa escolar, integrant funcionalment els equips CDIAP, CSMIJ i EAP mitjançant la creació d'unitats funcionals conjuntes. Es dissenyaran protocols d'actuació conjunts i es definiran els equips multidisciplinaris, les estratègies d'actuació i els plans terapèutics compartits.  La planificació d'aquest abordatge ha de preveure el cronograma d'actuació i les avaluacions corresponents amb indicadors consensuats per BSF, SLT i ENS.

4T 2014	[2.1.7] Es dissenyarà i es posarà en marxa per part del Departament d'Ensenyament i amb el recolzament del Departament de Salut un pla pilot de suport conductual per a la detecció de problemes de conducta en la primera infància i en l'etapa escolar en col·laboració amb la Universitat de Connecticut, la Fundació Ampans, la Fundació Althaia i la Fundació Sant Tomàs. També es tindran en compte les experiències contrastades que s'han dut a terme a Catalunya.
4T 2014 / 1T 2015	[2.1.8] Es dissenyarà un protocol d'intervenció interdepartamental per facilitar l'elaboració d'un pla de vida de les persones amb problemes de salut mental en la franja de 0-16 anys.
2014-2016	[2.1.9] En el marc de la revisió del protocol d'atenció a l'embaràs, es potenciarà el diagnòstic precoç de trastorns mentals en l'embaràs i etapa perinatal.
<b>Objectiu 2.2: Revisar i actualitzar el protocol, acords i programes d'intervenció en els centres de la DGAIA.</b>	
2013	[2.2.1] S'ha fet un estudi sobre la prevalença de trastorns mentals en població de la DGAIA i en comparació amb la població general.
3T 2014	[2.2.2] Amb l'objectiu de garantir la millor coordinació amb les polítiques públiques d'infància, s'inclourà, en el desplegament del Pacte per a la Infància una Comissió de Salut Mental que s'integrarà en el Grup de treball „Atenció a la infància: Salut“.
4T 2014	[2.2.3] Es definirà el model assistencial en salut mental a la infància i l'adolescència atesa en el sistema de protecció que permeti garantir una atenció global sota un projecte únic d'intervenció, i estableixi el sistema per a la prestació dels serveis de salut mental. Inclou les actuacions següents: <ul style="list-style-type: none"> <li>• Elaborar un mapa de la distribució territorial dels dispositius de la DGAIA i dels serveis de salut mental infantil.</li> <li>• Identificar i classificar bones pràctiques i experiències d'èxit segons casuística.</li> <li>• Dur a terme un pla pilot per valorar i, si escau, revisar l'efectivitat del model.</li> <li>• Elaborar un pla d'implantació del model a tot el territori i definir un model d'avaluació d'aquest, amb indicadors.</li> </ul>

4T 2014	<p>[2.2.4] S'elaborarà un programa conjunt de formació adreçat als professionals del sistema de protecció i de salut mental infantojuvenil, i de gestió del coneixement per a la detecció de necessitats i elaboració de propostes d'intervenció específiques.</p> <p>Inclou les actuacions següents:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>• Programar una formació anual per a la millora de la capacitació dels professionals del sistema de protecció per afrontar les descompensacions, especialment les greus, que puguin patir els infants i adolescents atesos en el sistema de protecció.</li><li>• Programar, segons necessitats, una formació anual adreçada als professionals dels serveis de salut mental infantil perquè puguin tenir en compte la complexitat de l'entorn vital dels infants i adolescents atesos en el sistema de protecció en el disseny de les intervencions i abordatges.</li><li>• Crear espais interprofessionals per al treball col·laboratiu que permeti identificar necessitats, fer propostes de tractament per donar-hi respostes integrals i globals i per a l'intercanvi d'experiències (un d'aquests espais hauria de tenir la sortida dels majors d'edat amb problemes de salut mental del sistema de protecció per tal d'acompanyar-los en el procés de transició a la comunitat amb els suports adients).</li><li>• Establir una comissió mixta que durant el període 2014 abordi una estratègia i dissenyi accions concretes per a la franja dels menors de 18 anys. Aquesta comissió seria aconsellable que "incorporés" la veu de les persones afectades aportant les seves experiències per ajudar a establir les estratègies més adequades.</li></ul>
<b>Objectiu 2.3: Definir una estratègia conjunta entre Salut i Ensenyament per tal que l'atenció sigui de qualitat.</b>	
2013	[2.3.1] S'ha promogut un estudi sobre l'impacte dels problemes de salut mental en el fracàs escolar.
2013	[2.3.2] S'ha treballat en un abordatge integral sanitari i educatiu d'atenció a les persones amb TDAH. El Departament d'Ensenyament ha elaborat i presentat una guia sobre TDAH per a mestres i professors (publicada a XTEC) i ha elaborat i publicat una guia sobre TDAH per a psicòlegs i pedagogs dels EAP. Per la seva part, el Departament de Salut ha elaborat un protocol per a l'atenció a les persones amb TDAH en els serveis sanitaris.
Juliol 2014	[2.3.3] Es presentaran els resultats de l'estudi sobre l'impacte dels problemes de salut mental en el fracàs escolar elaborat el 2013.

4T 2014	[2.3.4] Es farà la implantació de l'abordatge integral sanitari i educatiu d'atenció a les persones amb TDAH i formació sobre TDAH als serveis territorials de Lleida i del Vallès Occidental del Departament d'Ensenyament.
2015-2016	[2.3.5] A partir del desenvolupament i l'avaluació de l'experiència d'abordatge integral sanitari i educatiu d'atenció a les persones amb TDAH i de l'experiència pilot al Vallès Occidental, de suport sanitari a les UEC, s'estendrà la metodologia a la resta de malalties mentals amb la finalitat d'assolir una veritable coordinació entre ambdós departaments per tal que l'atenció sigui de qualitat. Aquest abordatge ha de tenir en compte aspectes de coordinació SLT-ENS com per exemple: <ul style="list-style-type: none"> <li>• El foment d'accions formatives conjuntes entre els tècnics de SLT i els d'ENS.</li> <li>• La realització coordinada de dictàmens entre els CSMIJ i els EAP.</li> <li>• La creació en el territori d'espais de treball i de reflexió conjunta entre els departaments de SLT i d'ENS i entre els CSMIJ i els EAP.</li> </ul>
4T 2014	[2.3.6] Es desenvoluparà una experiència pilot al Vallès Occidental, de suport sanitari a les unitats d'escolarització compartida (UEC) per a alumnes amb trastorns mentals i/o de conducta. Es tindran en compte les experiències que ja s'han dut a terme al país.
2015-2016	[2.3.7] Es mantindran i s'adaptaran les activitats en l'àmbit de salut mental i addiccions del Programa Salut i Escola. Es fomentaran accions per a la detecció de trastorns de conducta i consum de substàncies a l'escola i el seu posterior maneig.
<b>Objectiu 2.4: Abordatge de la problemàtica en l'atenció dels adolescents en la franja de 16 a 18 anys.</b>	
2014	[2.4.1] Es crearà conjuntament entre els departaments de BSF (DGAIA i DGJ), de SLT i d'ENS, un grup de treball per a la millora en la prevenció, la detecció i l'atenció dels problemes de salut mental i addiccions dels joves de 16 a 29 anys, amb especial atenció a la franja de 16 a 18.

**LE 3. Promoció dels drets i millora de l'atenció en els entorns assistencials.**

**Objectiu 3.1: Garantir la correcta aplicació del protocol d'actuació per a l'atenció a les urgències, els trasllats i els ingressos involuntaris urgents de persones amb trastorn mental.**

2013	[3.1.1] S'ha constituït una comissió de seguiment amb representants dels departaments de Salut, d'Interior i de Justícia i s'ha demanat als serveis territorials dels diferents departaments que avaluin el funcionament del protocol en el territori.
2013	[3.1.2] Des del Departament d'Interior s'ha donat continuïtat al pla de formació dels cossos de seguretat.
2013	[3.1.3] Des del Departament de Salut s'ha elaborat el projecte "Codi Risc Suïcidi".
2T 2014	[3.1.4] S'implantarà el projecte "Codi Risc Suïcidi" en els territoris de Lleida, Camp de Tarragona, Vallès Occidental Est (Sabadell i Cerdanyola) i Barcelona Ciutat (representa el 40% del territori de Catalunya).
4T 2014	[3.1.5] La comissió de seguiment elaborarà, amb les aportacions dels serveis territorials, l'informe d'avaluació del protocol i elaborarà les propostes de revisió del protocol necessàries.
2014-2015	[3.1.6] Es millorarà l'articulació de la xarxa d'actuació en cas d'urgència, trasllat o ingrés involuntari per garantir l'atenció integral a les situacions complexes.
2014-2015	[3.1.7] Es garantirà l'aplicació de les guies de bones pràctiques existents (sobre contenció física i teràpia electroconvulsiva) en les unitats d'hospitalització.
2014-2016	[3.1.8] El Departament d'Interior continuarà la formació dels cossos de seguretat.
2014-2016	[3.1.9] El Departament d'Interior impulsarà la participació de col·lectius, vinculats a l'àmbit sanitari i/o social, de persones amb problemes de salut mental en la formació dels cossos de seguretat.

2014-2015 [3.1.10] Amb l'objectiu de garantir el respecte a la dignitat i promoure la participació de les persones amb malaltia mental usuàries dels recursos, s'impulsarà la incorporació en el Programa d'activitats formatives que el Departament de Benestar Social i Família (BSF) ofereix, tant a la comunitat professional del Departament com a la del Sistema català de serveis socials, de cursos específics en aquest àmbit. En aquest sentit, el sector podrà presentar les propostes tècniques que consideri necessàries per tal que siguin analitzades i valorades per la unitat competent en la matèria.

En l'àmbit de la salut, s'inclouran els aspectes de bones pràctiques orientades a la participació i el foment de la dignitat de les persones amb trastorns mentals en el programa de formació troncal dels residents de psiquiatria, psicologia clínica i infermeria en salut mental.

**LE 4. Promoció i millora dels programes de suport a les famílies curadores de les persones amb trastorn mental.**

**Objectiu 4.1: Desplegament de la cartera de serveis bàsica d'atenció a les famílies.**

2013	[4.1.1] S'ha elaborat amb la Federació Salut Mental Catalunya el projecte "Capacitant ciutadans actius de la seva salut mental" que té com a objectiu la formació i l'apoderament de les famílies i persones amb problemes de salut mental. Aquest projecte inclou l'estratègia de desplegament de la cartera de serveis bàsica d'atenció a les famílies.
2013	[4.1.2] També s'ha elaborat la proposta de desplegament territorial del projecte a tot Catalunya en el període 2014-2016.
2013	[4.1.3] S'ha gestionat la recerca de suport econòmic al projecte per tres vies: la inclusió del projecte en el Conveni de Caixes, el suport d'entitats, la recerca d'aliances i la coresponsabilització de les administracions locals.
2014-2016	[4.1.4] Implementació del projecte "Capacitant ciutadans actius de la seva salut mental" en els territoris previstos en la proposta de desplegament territorial per al període 2014-2016.
2014	[4.1.5] Des del Govern se seguirà treballant per consolidar les vies de finançament del projecte.
2016	[4.1.6] D'acord amb els resultats de l'avaluació de la prova pilot del projecte "Capacitant ciutadans actius de la seva salut mental", el Govern analitzarà la incorporació del projecte en la cartera de serveis sanitaris i socials.

**LE 5. Promoció de les accions necessàries per a la consecució activa de la inclusió comunitària de les persones adultes amb TM greu i addiccions.**

**Objectiu 5.1: Revisió i actualització dels models de serveis de la Cartera de Serveis Socials.**

2013	<p>[5.1.1] Amb l'objectiu d'adaptar els serveis d'habitatge (llar residència, llar amb suport i servei d'autonomia a la pròpia llar) a les singularitats del col·lectiu i desenvolupar un model que combini estructures residencials específiques amb sistemes de suport flexible a domicili, s'ha iniciat un procés de millora del finançament d'aquests serveis, que consisteix a passar d'un model de finançament com a prestació individual a un model de finançament directe a l'entitat mitjançant la concertació dels serveis d'habitatge, com a element facilitador del contínuum assistencial a les persones amb malaltia mental. S'han dut a terme reunions amb les federacions d'entitats del sector per tal de presentar el projecte a desenvolupar i el calendari previst d'actuacions.</p>
2014-1T 2015	<p>[5.1.2] Es treballarà amb el sector per tal de fer efectiva la concertació en l'àmbit de l'habitatge (llars residències, llars amb suport i suport a l'autonomia a la pròpia llar). En una primera fase es farà en cinc territoris: Gironès, Osona, Sabadell, Barcelona ciutat i Manresa.</p> <p>A mesura que s'avança en el procés, s'analitzen i s'incorporen els ajustaments necessaris per tal d'adaptar aquest servei a les necessitats de les persones amb problemàtica de salut mental.</p> <p>Pel que fa a llars residències i llars amb suport, el desenvolupament del projecte comporta les actuacions següents:</p>
Maig 2014	<ul style="list-style-type: none"> <li>• S'ha elaborat el plec de clàusules contractuals i se n'ha validat el contingut.</li> </ul>
Juny 2014	<ul style="list-style-type: none"> <li>• S'ha incoat la tramitació de la concertació per avançat de despesa 2015 al 60% dels prestataris de serveis (que implica el 67% de les places en col·laboració)</li> </ul>
Desembre 2014	<ul style="list-style-type: none"> <li>• L'objectiu és finalitzar el procés de concertació al 93% de prestataris del servei (el que implica el 93% de les places en col·laboració). El 7% restant es considera que no es susceptible de fer el pas a concert.</li> </ul>
2014-1T 2015	<p>Es continuarà treballant amb el sector per tal de fer efectiva la concertació en l'àmbit de suport a l'autonomia a la pròpia llar.</p>



Gener 2015	[5.1.3] Es normativitzarà el club social i el servei de prelaboral. S'elaboraran les propostes d'ordre corresponents amb consens amb el sector i es farà la corresponent publicació al DOGC.
<b>Objectiu 5.2: Millora en la gestió dels recursos i unificació dels criteris de territorialització entre els departaments.</b>	
2013	[5.2.1] S'ha definit el model conceptual i d'organització territorial per a l'atenció integral sanitària i social de les persones amb TM. S'han escollit 5 territoris pilot: Gironès, Osona, Sabadell, Barcelona ciutat i Manresa i s'ha constituït una comissió de seguiment entre Salut i l'ICASS per a la gestió conjunta dels casos d'alta complexitat.
Juliol 2014	[5.2.2] Millores en la gestió dels recursos: s'elaborarà una nova instrucció en relació amb la justificació econòmica dels clubs socials més ajustada a la seva realitat i necessitats com a servei segons el treball i acords realitzats amb el sector.
Setembre 2014	[5.2.3] Es millorarà el sistema d'accés als recursos. S'ha constituït un grup de treball entre el Departament de Salut, el Departament de Benestar Social i Família i les entitats del sector de la salut mental per establir el protocol d'accés als serveis residencials.
4T 2014	[5.2.4] S'implantarà el model d'atenció integral sanitària i social de les persones amb TM en els 5 territoris pilot.
<b>Objectiu 5.3: Millora en la coordinació interdepartamental per tal d'establir línies d'acció comunitària en l'àmbit de la cultura.</b>	
2015	[5.3.1] Es treballarà, especialment per part dels departaments de Benestar Social i Família, de Salut i de Cultura, per establir processos de treball i de coordinació que permetin el desplegament de línies d'acció comunitària en l'àmbit de la cultura.

**LE 6. Promoció de les accions necessàries per a la inserció laboral de les persones adultes amb TM greu.**

**Objectiu 6.1: Adaptar el Model d'inserció laboral (del 2009) a les característiques actuals, que tingui en compte les particularitats de les persones amb TM i també la qualificació professional i la realització d'itineraris professionals.**

2013	<p>[6.1.1] S'ha signat un conveni de col·laboració entre la Generalitat de Catalunya, la Fundació La Caixa i el Dartmouth Psychiatric Research Center, per desenvolupar un projecte amb l'objectiu de contribuir a millorar l'accés a una ocupació efectiva en l'empresa ordinària a les persones amb TM amb l'ajut d'inseridors laborals que actuen com a figura de suport per a les persones amb TM i a la vegada fan de referent per als empresaris en el seguiment de les persones contractades. El projecte s'ha posat en marxa en diferents territoris (Girona, Baix Llobregat Central i Delta Litoral i Barcelona Esquerra) mitjançant tres programes pilot. També s'ha incorporat al projecte la Diputació de Barcelona.</p>
2013	<p>[6.1.2] Des del Departament d'Empresa i Ocupació s'ha treballat en programes de:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>• Orientació i inserció: subvenció per al disseny d'itineraris i dispositius personalitzats.</li><li>• Treball amb suport: integració laboral de persones amb discapacitat i malaltia mental en el mercat ordinari de treball.</li><li>• Ajut a l'entitat que ha inserit persones amb malaltia mental en l'empresa de treball ordinari.</li></ul>
Abril 2014	<p>[6.1.3] Millores en la gestió de les prestacions no contributives. S'ha incrementat la coordinació amb els professionals del sector que treballen en la inserció laboral, amb la implantació de les mesures següents:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>• Formació presencial amb els inseridors laborals sobre relació entre pensions no contributives i activitat laboral.</li><li>• Creació d'una bústia genèrica per tal de poder consultar situacions i casos i alhora assignació d'una persona referent de la Subdirecció General de Prestacions Socials per atendre aquest tipus de consulta.</li><li>• Utilització d'un canal telemàtic per tal de poder intercanviar informació entre els professionals i el Servei de Prestacions.</li><li>• Enfortiment dels canals de comunicació contínua que ja existeixen per tal d'agilitar l'estudi de les pensions que es tornen a demanar després de la sortida del mercat laboral.</li></ul>

2T 2014	<p>[6.1.4] Durant l'any 2014 es publicarà la convocatòria de serveis integrals d'orientació, acompanyament i suport a la inserció de les persones amb discapacitat i/o malaltia mental 2014 per un import no inferior al 2013. En cas d'empat en la puntuació obtinguda en el concurs, es donarà prioritat a aquella o aquelles entitats que treballin preferentment amb malaltia mental. També es preveu tramitar de forma anticipada, una convocatòria per a l'any 2015 d'ajuts a la contractació indefinida a l'empresa ordinària de les persones amb malaltia mental. L'import màxim destinat a aquestes subvencions serà de 500.000 euros.</p>
4T 2014	<p>[6.1.5] Es farà l'avaluació del projecte desenvolupat a partir del conveni entre la Generalitat de Catalunya, la Fundació La Caixa i el Dartmouth Psychiatric Research Center en els tres programes pilot amb l'objectiu d'identificar i concretar les millores que aquest pot aportar al model actual d'inserció laboral de persones amb trastorn mental i s'elaboraran recomanacions per a la seva possible extensió.</p>
4T 2014 / 2T 2015	<p>[6.1.6] Des del Departament d'Empresa i Ocupació (EMO):</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Es treballarà, conjuntament amb el sector, l'actualització del model d'inserció laboral per al període 2014-2018 (relacionada amb actuació 6.1.8).</li> <li>• Es farà un estudi jurídic per tal de donar cobertura legal a un període de coneixement empresarial que formarà part de l'itinerari d'inserció de les persones dels col·lectius d'especials dificultats d'inserció laboral, per tal que puguin fer estades formatives en empreses ordinàries.</li> </ul>
2014-2015	<p>[6.1.7] En el marc del Pla Interdepartamental de Salut Pública (PINSAP) i amb la col·laboració de professionals experts en salut mental, es definiran les accions prioritàries a desenvolupar en l'àmbit de la promoció de la salut mental i la prevenció de trastorns mentals en l'entorn laboral.</p>
3T 2015	<p>[6.1.8] Desenvolupar el model d'inserció sociolaboral per a persones amb trastorns de salut mental ja consensuat el 2015 (vegeu actuació 6.1.6).</p>

**LE 7. Millora de l'atenció psiquiàtrica i de salut mental en l'àmbit judicial, per a les persones en situació de privació penal de llibertat i mesures de seguretat.**

**Objectiu 7.1: Qualificar la intervenció especialitzada adreçada a l'atenció, en l'àmbit de la salut mental, de les persones internes als centres penitenciaris de Catalunya.**

2013	[7.1.1] S'ha implementat un nou programa marc d'atenció i intervenció a les persones amb discapacitat intel·lectual al CP Quatre Camins amb 40 places.
2S 2014	[7.1.2] Es posarà en marxa el CP Puig de les Basses, que garantirà l'atenció ambulatoria en salut mental.

**Objectiu 7.2: Optimitzar l'atenció en salut mental als joves i menors sotmesos a mesures penals de l'àmbit de la justícia juvenil.**

2013	[7.2.1] S'ha concretat la reordenació del mapa de centres educatius de Catalunya.
2013	[7.2.2] S'ha finalitzat la reconversió del Centre Montilivi en unitat de règim obert.
2013	[7.2.3] S'han desocupat les places de règim tancat i semiobert del Centre Til·lers.
2013	[7.2.4] S'han reforçat els equips de medi obert.
1S 2015	[7.2.5] S'optimitzarà l'atenció a la Unitat terapèutica ubicada en el Centre Til·lers i es reforçarà el model de règim obert.

**Objectiu 7.3: Millorar els plans d'atenció i de seguiment comunitari de les persones subjectes a mesures de seguretat amb incidència en l'àmbit de la salut mental.**

2013	[7.3.1] S'han millorat els plans d'atenció i seguiment comunitari de les persones amb mesures de seguretat.
1S 2015	[7.3.2] Es millorarà la valoració psiquiàtrica i pericial en els procediments judicials.

**Objectiu 7.4: Promoure modificacions en la reforma del Codi penal per tal de preservar el model català d'execució de les mesures de seguretat.**

2013 [7.4.1] S'ha elaborat un document sobre la proposta de "Regulació de les mesures de seguretat en la proposta de reforma del Codi penal aprovada pel Consell de Ministres" ja que té un impacte molt important en la reactivació de l'estigma de les persones amb malaltia mental.

2014 [7.4.2] Promoure accions que contribueixin a evitar la reforma del Codi Penal per tal de preservar el model català d'execució de les mesures de seguretat.

**Objectiu 7.5: Millora dels processos d'incapacitació.**

1T 2014 [7.5.1] S'ha arribat a un acord amb el sector per a la regularització de les places pendents de pagament per tal de poder donar els suports i atencions adequats a les persones tutelades.

2014-2015 [7.5.2] Es crearà un grup de treball amb presència dels departaments de SLT, BSF i JUS, amb la participació del sector i amb la incorporació de magistrats i membres del Ministeri Fiscal especialitzats en la matèria, que analitzi i treballi la millora dels processos d'incapacitació.  
Es valorarà la participació d'advocats del Consell d'Il·lustres Col·legis d'Advocats de Catalunya (CICAC).

2014-2015 [7.5.3] Es definirà una funció coordinadora de les fundacions tutelars vers la persona tutelada, millorant la coordinació entre fundacions tutelars, recursos residencials i la resta de la xarxa.

**LE 11. Promoció de l'associacionisme i de la participació ciutadana i social de les persones amb problemes de salut mental i les seves famílies.**

**Objectiu 11.1: Reconeixement de la xarxa associativa com a element de participació i suport en el disseny de les polítiques públiques de salut mental.**

2013	<p>[11.1.1] Participació en els espais de definició i consulta de polítiques públiques en l'àmbit de la salut mental:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Els representants de les persones amb problemes de salut mental participen en els espais de definició i consulta per a la revisió i elaboració de polítiques públiques en l'àmbit de la salut mental. En concret, es participa en el Comitè d'Ètica de Serveis Socials d'acord amb l'article 5.1 de l'Ordre ASC/349/ 2010, del Comitè d'Ètica de Serveis Socials, que preveu que tres vocalies del Comitè estaran constituïdes per representants d'associacions de persones usuàries i familiars.</li> <li>• En l'àmbit del Departament de Salut, s'ha participat per part de les associacions de familiars de persones amb TM en el Consell Consultiu de Pacients del Departament de Salut.</li> </ul>
2013	<p>[11.1.2] El Departament de Salut té un conveni amb la Federació Salut Mental Catalunya (subvenció de 162.450 euros) i ACAB (subvenció de 30.000 euros).</p>
2013	<p>[11.1.3] Subvencions del Departament de Benestar Social i Família de suport a la xarxa associativa: 549.370,41 euros.</p>
2014	<p>[11.1.4] El Departament de Salut continuarà les accions de 2013.</p>
2014	<p>[11.1.5] Subvencions del Departament de Benestar Social i Família de suport a la xarxa associativa: 587.464,18 euros.</p>
2014-2015	<p>[11.1.6] Participació en els espais de definició i consulta de polítiques públiques en l'àmbit de la salut mental: es garantirà la participació en el Consell Consultiu de Pacients del Departament de Salut.</p>
2014-2015	<p>[11.1.7] Les associacions de persones afectades treballen amb la intenció de constituir i consolidar una federació que permeti millorar l'abordatge de temes i el plantejament d'objectius comuns. El Govern reconeix el moviment associatiu en primera persona i garantirà l'acompanyament de les associacions en aquest procés.</p>



**Objectiu 11.2: Millorar la coordinació entre els recursos públics d'atenció a la salut mental i els serveis de la xarxa d'entitats de salut mental.**

2014-2015 [11.2.1] Es completarà el mapa de recursos en salut mental per tal d'incloure, a més dels recursos i serveis de la Generalitat de Catalunya, els serveis disponibles de la xarxa associativa amb l'objectiu de facilitar les derivacions als programes o serveis existents en els diferents territoris.